
UPUTA ZA VODITELJE OBRADJE

Kako ispravno formulirati svrhu korištenja podataka u Metaregistru

Praktični priručnik za institucije koje podnose zahtjeve za pristup podacima (voditelje obrade)

Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije

Sektor za interoperabilnost i upravljanje podacima | Srpanj 2026.

1. Što je svrha korištenja podataka?

Svrha je jasno i specifično objašnjenje razloga zbog kojeg su potrebni podaci iz određenog državnog registra. To je poslovni razlog koji opravdava dohvat podataka u skladu sa zakonskim propisima.

Definicija: Svrha je upravni, poslovni ili javni interes zbog kojeg određena institucija treba pristup autentičnim podacima iz temeljnog registra kako bi mogla ispuniti svoje zakonske obveze.

Zašto je precizna definicija važna?

- Brža obrada zahtjeva: Precizno definirana svrha omogućava voditelju obrade koji upravlja izvornim registrom brzu provjeru zakonitosti zahtjeva, čime se ubrzava izdavanje suglasnosti.
- Transparentnost za građane: Prema Općoj uredbi o zaštiti podataka (GDPR), svaki građanin ima pravo točno znati u koju se svrhu obrađuju njegovi osobni podaci.
- Strojna interoperabilnost: Jasna svrha omogućava lakšu IT integraciju i mapiranje prava pristupa unutar Središnjeg sustava interoperabilnosti (SSI / GSB) prema Zakonu o državnoj informacijskoj infrastrukturi (ZODII).

2. Kako ispravno formulirati svrhu – 3 ključna koraka

Prilikom unosa nove svrhe u Metaregistar potrebno je voditi se sljedećom strukturom rečenice:

1. Glagolska imenica (Radnja): Rečenica započinje riječima koje nedvojbeno opisuju upravni proces (npr. Utvrđivanje, Vođenje, Provjera, Dohvat, Elektronička dostava, Ostvarivanje prava).

2. Predmet (Što se obrađuje): Navodi se na što se radnja točno odnosi (npr. ...imovinskog cenzusa, ...vlasništva nad nekretninom, ...zakonskog zastupnika).

3. Konačni rezultat (Zašto): Pojašnjava se koji je krajnji pravni ili poslovni rezultat tog postupka (npr. ...u svrhu rješavanja zahtjeva za dječji doplatak, ...radi vođenja prekršajnog postupka pred sudom).

3. Primjeri iz prakse – dobri i loši primjeri

✗ NEISPRAVNO (Preopćenito, ne prolazi GDPR test)

- "Potrebni su nam podaci." (Ne objašnjava poslovni proces.)
- "Obrada podataka građana." (Tautologija. Svaki dohvat je obrada.)
- "Porezi i nadzor." (Nedostaje glagol; preširoka formulacija.)
- "Za potrebe rješavanja predmeta općine." (Nedovoljno granularno, ne zna se o kojim predmetima je riječ.)
- "Preuzimanje iz EDIP sustava." (Ovo opisuje tehničku radnju, a ne pravnu svrhu.)

✓ ISPRAVNO (Strukturirano, jasno i zakonito)

- "Utvrđivanje dohodovnog cenzusa u svrhu rješavanja zahtjeva građana za ostvarivanje prava na dječji doplatak."
- "Elektronička dostava i preuzimanje sudskih pismena u svrhu pokretanja i vođenja prekršajnih i upravnih postupaka pred nadležnim sudovima."
- "Utvrđivanje vlasništva nad nekretninom u svrhu obračuna i naplate komunalne naknade jedinice lokalne samouprave."
- "Dohvat podataka iz obrtnog registra radi osiguranja pravilne primjene propisa o javnim davanjima pri uvozu."
- "Provjera statusa umirovljenika radi odobravanja prava na besplatni javni prijevoz."

4. Česte pogreške koje treba izbjegavati

• Miješanje tehničkog opisa sa svrhom

Tehnički opisi poput "Dohvat preko API-ja" ili "Spajanje na GSB" ne navode se kao svrha. To su tehnološki načini razmjene, a svrha je razlog obrade.

• Dupliciranje teksta

Izbjegava se kopiranje iste rečenice dvaput (npr. "razmjena podataka s e-Spisom; razmjena podataka s e-Spisom;").

• Preširoki i predugi opisi

Svrha mora stati u jednu do dvije smislene rečenice. U polje za svrhu ne kopiraju se cijele stavke iz zakona.

• Guranje više procesa u jednu svrhu

Ako tijelo rješava dodjelu stipendija i obračun komunalnih naknada, to su dvije potpuno različite svrhe. One zahtijevaju dva odvojena unosa u Metaregistru kako bi se prava pristupa (role) mogla precizno kontrolirati.

5. Veza između svrhe i pravne osnove

Svaka prijavljena svrha mora biti pokrivena i opravdana važećom pravnom osnovom. Pravna osnova sastoji se od propisa koji vam daju zakonsko pravo da obrađujete specifične podatke. Razlikujemo dva temeljna tipa propisa:

• **Materijalni propisi:** Zakon ili odluka koja tijelu daje ovlast da postupa u određenoj materiji (npr. Zakon o socijalnoj skrbi, Odluka o stipendijama Grada Zagreba).

• **Procesni propisi:** Zakon koji propisuje digitalni način rada (npr. Zakon o državnoj informacijskoj infrastrukturi - ZODII).

Pravilo navođenja: Uvijek navedite puni i točni naziv zakona te sve pripadajuće brojeve Narodnih novina kako bi pravna služba mogla obaviti kontrolu (npr. Zakon o socijalnoj skrbi, NN 18/22, 46/22, 119/22, 71/23, 156/23).

Napomena za akte JLP(R)S-a: ako se ovlast temelji na lokalnoj odluci (npr. odluka o komunalnoj naknadi ili gradskim porezima), obavezno navedite i zakon koji je toj jedinici dao ovlast za donošenje te odluke, te službeni glasnik u kojem je odluka objavljena.

6. Poseban fokus: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S)

UPOZORENJE: Voditelji obrade iz JLP(R)S-a najčešće navode samo Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Taj zakon je preopćenit i ne prolazi kontrolu. Nužno je navesti zakon koji uređuje specifično područje za koje se traže podaci.

Područje rada	Pravna osnova (primjer)	Svrha (primjer)
Lokalni porezi (npr. porez na kuće za odmor)	Zakon o lokalnim porezima (NN 115/16, 114/22, 114/23), čl. 42.	Identifikacija vlasnika nekretnina i provjera adrese prebivališta radi utvrđivanja obveze plaćanja poreza.
Komunalna naknada	Zakon o komunalnom gospodarstvu (NN 68/18, 110/18, 32/20), čl. 91. i 92.	Provjera adrese prebivališta i boravišta fizičkih osoba radi točnog utvrđivanja identiteta obveznika, obračuna iznosa naknade te osiguravanja dostave rješenja i mjesečnih uplatnica.
Stipendije i socijalne potpore	Zakon o socijalnoj skrbi (NN 18/22, 46/22, 119/22) i Odluka o socijalnoj skrbi Grada/Općine [naziv]	Provjera imovinskog statusa i prebivališta podnositelja zahtjeva radi utvrđivanja prava na novčanu potporu.
Prostorno uređenje	Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 67/23), čl. 31. i 32.	Provjera vlasništva i geolokacijskih podataka u svrhu izdavanja lokacijskih informacija i građevinskih dozvola.
Naplata potraživanja	Ovršni zakon (NN 112/12, 131/20, 114/22), čl. 18.	Dohvat podataka o OIB-u i računima ovršenika u svrhu pokretanja postupka

		prisilne naplate dospjelih potraživanja.
--	--	--

Kada se osnova temelji na Statutu ili gradskoj odluci, u zahtjevu je potrebno navesti: (1) zakon koji je dao ovlaštenje za donošenje akta, (2) službeni glasnik u kojem je odluka objavljena (ako nema NN broj), (3) točnu odredbu akta koja opisuje postupak.

7. Česta pitanja (FAQ)

Pitanje: Mogu li se pozvati na Zakon o pravu na pristup informacijama (ZPPI) za dobivanje pristupa GSB-u?

Odgovor: Ne. ZPPI služi građanima i novinarima za pravo na pristup postojećim informacijama (dokumentima) tijela javne vlasti. Strojna (M2M) razmjena podataka između sustava temelji se primarno na Zakonu o državnoj informacijskoj infrastrukturi (ZODII) te vašim matičnim zakonima.

Pitanje: Što ako naša lokalna odluka (npr. općine) nema fiksni broj Narodnih novina na državnoj razini?

Odgovor: Sustav Metaregistra dizajniran je tako da prepoznaje lokalne akte. Prilikom unosa pravnog temelja, otvorit će vam se slobodno tekstualno polje u koje ćete ručno upisati naziv vaše odluke i službeni glasnik općine/grada u kojem je objavljena.

8. Kontrolna lista (checklist) za validaciju svrhe

Prije spremanja nove svrhe i slanja zahtjeva u Metaregistar potrebno je proći kroz ovu listu provjere:

- ☐ Svrha je specifična i transparentna – ne navodi samo općenito "trebam podatke", već vrlo jasno objašnjava zašto se pristupa podacima.
- ☐ Svrha definiša poslovni proces – formulacija započinje glagolskom imenicom koja označava radnju (npr. "Utvrdjivanje", "Provjera", "Ostvarivanje").
- ☐ Svrha jasno određuje rezultat – besprijekorno je jasno za što se u konačnici podaci koriste (npr. "za izdavanje rješenja o dječjem doplatku").
- ☐ Svrha je precizna i sažeta – tekst je formuliran u maksimalno jednoj do dvije jasne rečenice, bez suvišnog tehničkog opisivanja API sučelja.

- ☐ Obrada podataka je mjerljiva – moguće je u svakom trenutku informacijski i revizijski dokazati da su podaci korišteni isključivo za navedeni postupak.
- ☐ Pravna osnova je točna i ažurna – provjeren je službeni naziv propisa i uključene su sve njegove izmjene i dopune (provjereno putem portala Zakon.hr ili NN).
- ☐ Navedena je generička e-mail adresa institucije – kontakt naveden u zahtjevu je funkcionalna/generička adresa tijela, a ne osobna adresa zaposlenika.
- ☐ Princip 4 oka – svrhu je prije unosa pročitao i provjerio kolega kako bi se izbjegle tipfelere i logičke pogreške.

✓ Ako sve stavke prolaze, svrha je spremna za slanje!

Zaključak

Pravilnim formuliranjem svrhe štiti se privatnost građana, izbjegavaju se prekršaji i osigurava se brza uspostava interoperabilnih usluga javne uprave.
